

Sporveisdikt 2024

Sporesa
Kunderoga
Og ut kom egl
Med eggskal på hovudet,
mamma ploppa
det gule
kinderegg-plastikkeggert, og snv der
låg eg.
ho las bruksanvisninga og sette meg saman,
det folgte med ein sparkesykkel og ein heym
som ho tok på meg med
det same.

EXTRA
Gjør det billigST!
BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST
BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST
BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST

EXTRA
Gjør det billigST!
BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST
BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST
BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST BILLIGST

Hendelsen i nabohuset her forleden
mannen i nabohuset har sønnen på
besøk
de brenner løv i hagen
det er ikke ofte de ser hverandre
lenger
den gamle har fått aske på leppene
kryper ned i en krukke
som er for liten
for to

Ole-Petter Vaaten
Fra samlingen
En av tingene ved mitt hjemsted,
Cappelen Damm 2020

sporveien Oslo

Innhold

- s. 2: «En reise i reisen», intervju med Sporveisdikt-utvalget.
- s. 4-19: Intervjuer med de utvalgte sporveisdikterne for 2024.

En reise i reisen

– Poesien er egentlig et mysterium, og det er like uventet hva som treffer fra gang til gang, sier Steinar Opstad, leder av Sporveisdikt-utvalget.

I dette intervjuet forteller han, og de andre utvalgsmedlemmene, Alexander Fallo og Kjersti Bjørkmo, om hvordan de jobber, og hvorfor vi bør lese lyrikk.

Sporveisdikt er et samarbeidsprosjekt mellom Forfatterforeningen og Sporveien, med støtte fra Kulturrådet. Prosjektet er en relansering av det som før het Dikt Underveis og løp fra midten av nittitallet til 2017. Prosjektet lå nede i flere år inntil det ble startet igjen med de første diktene på plass på nyåret i 2023.

Hva er Sporveisdikt?

Bjørkmo: Inspirasjonen kom vel opprinnelig fra London og deres «Poems on the Underground». Utvalgte dikt blir altså hengt opp på plakater i T-bane og trikk i Stor-Oslo, og på veggene på enkelte T-banestasjoner. Det var det tørre svaret. Det finere svaret er at Sporveisdikt er en reise i reisen.

Opstad: Det er snakk om tolv dikt og diktere som blir presentert i løpet av et år.

Fallo: Sporveisdikt er vakkert og viktig.

Hvordan jobber dere med utvelgelsen?

B: Man får et slags Sporveisdikt-blikk når man leser diktsamlinger etter en stund i dette utvalget. Hver av oss har med en bunke bøker hvor sider med dikt vi synes passer er avmerket. Det er den hyggeligste møtevirksomheten jeg har vært med på.

Alexander, Steinar og jeg møtes i Forfatterforeningens lokaler og går gjennom dikt vi har tatt med til møtet. På bordet mellom oss ligger bøkene. Ofte leser vi høyt for hverandre. Det er forbausende få kjepphester ute og går når vi møtes, vi vil jo gjerne overraskes og gledes av hverandres forslag, samtidig som vi har en helhet å ta hensyn til når det gjelder det endelige utvalget.

F: Noen ganger kan det være en diktsamling der det er flere gode dikt, som vi kan diskutere oss fram til. Andre ganger er det enkelt dikt som vi fremmer som et forslag.

O: Det er ingenting som er spikra før vi møtes. Når Kjersti eller Alexander viser meg dikta de har tatt med, hender det jeg sier ja, vi velger det i stedet! Det skjer i det hele tatt mye på selve møtet. Vi lar oss begeistre

Hva slags dikt egner seg i dette formatet?

O: Det ligger jo noen begrensninger i formatet, men korte dikt kan være alle slags dikt, alt fra haiku til djupt filosofisk-abstrakt poesi og inderlig kjærlighetspoesi. Det hender vi må sitte og telle antall linjer og tegn per linje. Det er ofte vemodig når et dikt vi alle liker viser seg

å sprengte formatet.

F: En av våre største utfordringer er at det er en begrensning med tanke på antall tegn, så det blir relativt korte dikt. Det er synd, men det funker nok best på trikken. Det har ført til at vi har drept noen darlings på grunn av lengden. Det er flere poeter som jeg mener burde hengt på trikken i 2023/2024, som ikke kom med på grunn av lengde. Vi har forsøkt å finne en god balanse mellom korte umiddelbare dikt og dikt som kanskje man trenger litt mer tid på å fordøye/forstå.

B: Poenget er at det skal vises på litt avstand når det henger ute på trikkene og på stasjonene. Og så liker jeg at diktet har både en umiddelbarhet ved seg og noe som blir hengende i leseren en stund etter at man har lest det.

Det er spennende at det er så mange som leser sporveisdiktene i løpet av et døgn: tidlige morgener, sene kvelder, i ulike ærender og ulike livsfaser, i rushtrafikk og i nesten tomme vogner. Så det samme diktet vil treffe et mylder av ulike klangbunner i de ulike passasjerene som hviler blikket på dem.

Da diktet Kra kra av Marit Tusvik var med i Sporveisdikt-utvalget i fjor sommer, kunne vi se for oss hvordan diktet kanskje ville treffe noen på en nattrikk etter en ikke helt vellykket kveld på byen, med linjene: «Ein kråkebolle/av den impulsive typen/gav klemmer til alle han møtte//Han skjønnte ikkje/at viss ein vil ha verner/og er kråkebolle/må ein ta det litt med ro».

Hva kjennetegner et godt dikt?

F: Hva er det som gjør god mat god? Flotte råvarer? Varm grill? En klype salt? En dæsj kjærlighet? Verdens vanskeligste spørsmål. Her sender jeg ballen over til Steinar ... Nei da, men jeg tenker vi har valgt ut gode dikt i et ganske vidt spenn, fra Sara Zahid sitt Sopranos-dikt i første runde til litt mer klassiske greier.

Kommer ikke på et eksempel i farta, eller kanskje Lapsus-diktet til Løveid? Som jeg synes er fantastisk, men som kanskje er mer poesi-poesi enn Zahid.

Til tross for at vi tre er ganske forskjellige poeter i dette utvalget, har vi vært overraskende enige og pratet oss gjennom forslagene på en god måte. Det har vært mye latter, og veldig lite krangling.

O: Det er et stort spørsmål, som lærde poeter har diskutert i tusener av år! Jeg lar meg begeistre av all slags poesi, bare det er en ladning og et blikk i det som sies. Gode dikt utsier noe. Det er det eneste jeg vet. Poesien er egentlig et mysterium, og det er like uventet hva som treffer fra gang til gang.

B: Jeg tror at så lenge et dikt klarer å etablere en overbevisende egen indre logikk, så kan det tillate seg nesten hva som helst. Og så må det som regel kunne fungere på flere plan samtidig.

Hvorfor skal folk lese poesi på farta rundt i byen?

O: Hvorfor ikke! Det slo meg her om dagen, da jeg så plakater med dikt på som strekker seg fra gulv til tak nede på perrongen på Tøyen T, at jammen er det befriende at det fins plakater som ikke skal selge noe til folk.

Det gir rom for refleksjon og glede mens en står og venter på neste tog eller trikk.

Her er det ikke noe budskap som skal tømme lommebøkene til folk, med mindre de går og kjøper diktsamlingen som diktet er hentet fra, da. Men det er jo bra.

B: Hele vårt sanseapparat er rigget til å lese dikt. Det er godt å få rotert sine indre tømmerstokker iblant. Det er også rett og slett noe veldig urbant ved å la ansikter, stoppesteder og dikt flimre gjennom hodet.

F: Jeg synes det er fint å tvinge dette på folk, jeg. Hvis dette får folk til å se opp fra telefonene sine i noen minutter, så tenker jeg det er en veldig bra ting.

Hvis en femtenåring låner Bjørnholt vgs på biblioteket på grunn av dette, er jo det fantastisk. Eller hvis en voksen dame fra Hamar på besøk i byen oppdager Ole-Petter Vaaten og får en ny favorittpoet.

Det er veldig fint å kunne tenke på det, at vi også løfter frem en kunstform som ikke får så veldig mye oppmerksomhet og poeter som så absolutt fortjener det. Folk vet ikke nødvendigvis at de trenger poesi,

men det gjør de, og i 2024 mer enn noen gang.

Hvorfor skal folk lese poesi ellers i hverdagen?

B: Because you're worth it!

F: Vi mennesker trenger å bli minnet på saker og ting.

O: Å lese poesi bør være en frivillig handling, men diktet, hvis det kommer fra et ekte sted, diskriminerer ingen. Rett ord til rett tid kan være livsavgjørende. Jeg husker selv en dag da jeg var i begynnelsen av tyveårene. Jeg studerte ved Universitetet i Bergen og var fryktelig nedtrykt. Jeg hadde vært det i ukesvis.

Grytidlig en morgen da jeg var på vei til forelesning oppdaget jeg at noen hadde skrevet «Det er den draumen» av Olav H. Hauge med kritt i ulike farger på en mur opp mot Sydneshaugen. Ordene i det diktet løftet meg gjennom dagen, og slik jeg minnes det skapte det en lysning i meg som varte lenge.

Intervjuer med de utvalgte spørveisdikterne for 2024

1. runde

mars

Sonja Nyegaard

Hvorfor skriver du poesi?

Poesi er et åpent språk, som gir tilgang til store utsikter og landskap, som ikke slår fast trange sannheter. Poesiens landskap slutter ikke noe sted, men utvider tankene og lar fantasien utvikle seg.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Løfter fram dikt og gjør folk på farten oppmerksomme på at det finnes små setninger med store verdener tilgjengelig.

Hva leser du på farta?

Ikke den beste å spørre, jeg leser de samme bøkene om og om igjen, det er dikt og noe prosa. God litteratur slutter aldri å inspirere og utfordre (konkret er det dikt av Nelly Sachs og prosa av Torgny Lindgren).

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Anders Brenno, fra samlingen «Makk og søkkji» (Aschehoug 2019).

Cecilie Løveid

Hvorfor skriver du poesi?

Et så enkelt spørsmål fortjener et enkelt svar. Da blir det: jeg vet ikke. Det som grumser svaret til for meg, er at du bruker ordet poesi. Fordi det lett fører til tanker om gamle minnebøker, poesibøker, album, eller romantikken, eller, eller ...

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Siden jeg ikke bor i Oslo er det ikke lett å si. Jeg ble helt overveldet av bildene jeg fikk fra den digre billboardversjonen, og jeg ble glad fordi mange sendte meg instabilder fra sine reiser av diktet mitt. Det gjorde meg kjempeglad!

Hva leser du på farta?

Jeg leser alltid, eller har alltid med noe å lese. Jeg leser ikke på telefonen. Noen ganger en liten bok, en lett bok å ha i vesken. Hvis jeg har glemt å ta med noe hender det at jeg går i en bokhandel! Må ha noe! Gjerne essays.

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Hvis ikke lengde spilte en rolle, ville jeg ha valgt en tekst fra Fredrik Hagens bok *La det bli / en ensom tid*. Deretter kommer det en del ideer fra samlinger jeg har her rundt meg. Jeg velger gjerne et dikt fra debutanten Joanna Lundbergs *Salamanderhånd*, hun skriver tilsynelatende unnselig, men diktene har en evne til å sende deg av gårde på en sjelereise.

Ole-Petter Vaaten

Hvorfor skriver du poesi?

Jeg skriver poesi fordi jeg er for lat til å skrive en hel roman.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Sporveisdikt var veldig kult å være med på, jeg gikk rundt i Oslo og kikket inn i alle busser og trikker for å se om jeg så diktet mitt, hehe, også var jeg nede på Sentralbanestasjonen og så diktet mitt på veggen der. Det ble nesten litt uvirkelig. Men ellers synes jeg det er en fin ide å spre dikt på denne måten, gjøre det litt mer hverdagslig og tilgjengelig på en måte.

Hva leser du på farta?

På farta liker jeg å lese romaner, den siste var *Lungeflyteprøven* av Tore Renberg.

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

«Dagene styrter avsted som ville hester over fjellene» av Charles Bukowski.

Kristin Auestad Danielsen

Kvifor skriv du poesi?

Eg elsker å skrive poesi fordi den er så kort, og har ein veldig sterk lyrisk eg-tradisjon som eg syns er så fråkopla det private eg-et på ein annan måte enn når eg skriv prosa. Det gjer at eg føler meg veldig fri i denne formen, og at ein kan lage noko der idé fører til eit endeleg resultat svært fort.

Kva betyr Sporveisdikt for deg?

Det er veldig hyggeleg med Sporveisdikt. Eg har vore med nokre gonger, og slekt og vener blir spesielt svært stolte når dei høyrer frå nokon dei kjenner at dei har lese diktet mitt på trikken.

Kva lesar du på farta?

Eg les ingenting på farta fordi eg blir så fort bilsjuk av å lese i fart.

Dersom du kunne velja ut eit dikt av ein annan forfattar til Sporveisdikt, kva ville du valt?

Eira Søyseths «JEG ER MIDT I», som sluttar så fint med «da er diktet/en sitron/i en seng». Nydeleg bilde.

2. runde juni

Haile Bizen

Hvorfor skriver du poesi?

Jeg har brukt poesi som et verktøy for å uttrykke mine følelser, tanker, minner, bekymringer og drømmer på et kreativt og personlig vis. Generelt sett utgjør poesien en nøkkel for meg når det gjelder å åpne et hvelv inn til min fortid, nåtid og fremtid.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Når poesien min ble vist på skiltene på togstasjonen og på trikkene, følte jeg en dyp lykke. På det tidspunktet ble jeg kontaktet av noen som sa: «Gratulerer, moren din og du er på flyttefot rundt i Oslo». Ja, jeg fikk et nært bånd til min mor gjennom Sporveisdikt.

Hva leser du på farta?

Jeg er svært engasjert i å lese diktsamlinger, anmeldelser og antologier av norske poeter for å velge de hundre beste norske kjærlighetsdiktene som jeg skal oversette til Tigrinja, mitt morsmål.

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Det er utfordrende å svare på dette spørsmålet siden Norge har mange fantastiske poeter. Hvis jeg bare fikk velge ett, ville jeg valgt Olav H. Hauges dikt: «Det er den draumen».

Bizens dikt er oversatt fra tigrinja til norsk ved Bizen, Milena Tewelde og Lina Undrum Mariussen.

Milena Tewelde

Hvorfor oversetter du poesi?

Som oversetter opplever jeg prosesser med å oversette poesi som et viktig bidrag til begge kulturer. I tillegg bygger det bro mellom kulturene.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Jeg er veldig ydmyk for at jeg fikk lov å være en del av dette. Det har åpnet muligheter til å utforske deler av meg selv og dyrke sider som jeg ikke har tenkt på før.

Hva leser du på farta?

Det jeg leser generelt (på farten og ellers) er skjønnlitteratur som handler om temaer som kulturmøter, kulturkonflikt, overkomme utfordring og oppdage egen identitet.

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Jeg har ikke veldig mye erfaring innen norsk poesi og kjenner derfor ikke mange poeter. En anbefaling kan være Rupi Kaur selv om hun ikke er norsk.

Lina Undrum Mariussen

Hvorfor skriver og gjendikter du poesi?

Fordi jeg tror på kraften i å ta et lite steg til siden for det vante språket, og berøre gjennom språklige forskyvninger, små overraskelser.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Midt i mylderet av mennesker på T-banen og trikken er det lett å føle seg fremmedgjort og litt invadert, at det ikke er plass til å være helt seg sjøl. Sporveisdikt gir en eksistensiell lomme å puste i midt i mylderet.

Hva leser du på farta?

Jeg hører ofte på podkast eller leser dikt, nyheter og epost.

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Et nytt dikt av Kjersti Bjørkmo!

Toto Hølmebakk

Hvorfor skriver du poesi?

Spørsmålet er for omfattende til å kunne svares på i en enquête.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Ikke så mye, men buss og bane egner seg fint for å lese korte dikt.

Hva leser du på farta?

Hvis det menes hva jeg leser når jeg sitter på buss, trikk eller bane, er svaret: Ingenting, jeg sitter helst og koper.

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Arnold Eidslott: «Måkene over vraket» fra samlingen *Elegisk om sirkus* (1970).

Erling Indreeide

Kvifor skriv du poesi?

Det er ein vane eg har lagt meg til frå tidleg alder av, ein uvane kan somme meine, ein tralt eg lett fell inn i. Det kan vere noko eg ser eller kjem til å tenkje på, og så melder det seg ord og formuleringar som krev å verte lagt merke til. Dei krev spesiell oppvarming, og dei har ein impuls i seg, ein vilje til å bli noko meir.

Eitt er mine vanar og uvanar. Men kva er poesi, og har poesi nokon plass i menneskeleg fellesskap og samverke? Eg skriv gjerne dikt med meining og resonnement, men nett i dag er Karen Blixen sitert i avisa: «I poesien er meining underordna». Og det har ho rett i, tykkjer eg.

Det velkjent at i gjendiktingar er det ikkje nok at meiningsinnhald vert korrekt overført frå eitt språk til eit anna. Ein kan tenkje at både den einskilde og fellesskapet er ei kontinuerleg gjenskaping og gjendikting.

Kva betyr Sporveisdikt for deg?

Det kan minne om eit uventa møte med ein god ven.

Kva les du på farta?

På korte turar har det gjerne vore aviser. Når det er råd å fordjupe seg i fred og ro, er det naturlegvis kjekt å ha ei bok. Det kan vere dikt, og det kan vere prosa.

**3. runde
november**

Kristin Berget

Hvorfor skriver du poesi?

For gjennom språket undersøke verden og oss som bor i den.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

For meg som leser betyr det ikke så mye ettersom jeg så godt som aldri reiser med sporveiene, fordi jeg veldig sjeldent er i Oslo.

Men som tiltak er det strålende – både for poesien og poetene som får synliggjort diktene sine, og for folk på reise som helt uoppfordra for med seg et dikt på veien.

Hva leser du på farta?

Jeg har alltid med meg en bok når jeg er på farta, forrige uke var det en gjenlesning av Olga Tokarczuk sin roman *Daghus, natthus*, men ettersom jeg stort sette ferdes i bil, utgår lesing i selve transportstrekka!

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Hvis det er et poeng at det er en norsk samtidig forfatter, kunne jeg valgt for eksempel Martin Ingebrigtsen sin bok *Bukk&Sigd*, side 51, «eg skal fortelje deg». Det er et fint dikt.

Sadik Qaka

Hvorfor skriver du poesi?

Det har jeg brukt litt tid til å tenke på. Jeg har kommet frem til at der litt som å bygge sandslott. Det minner meg om strandferiene i Albania da jeg var barn og jeg satt inntil vannkanten. Jeg kunne sitte i timesvis og grave, bygge opp, rive ned, se noe fra tankene mine manifestere seg og ta konkret form. Noen tårn stod, andre raste. Noen tårn kunne forsterkes, andre var umulig å redde.

Poesi føles likt. Det føles litt samme håndverk, men ikke helt. Ord er ikke like konkrete. De kan bety noe helt annet for noen andre enn det du forestilte deg. Språk er det eneste mediumet vi har for å uttrykke og kommunisere mening, men det er like ustabil som sand. Mener du bønner eller bønder ... eller mente du egentlig bønder? Det kan være frustrerende, men det er også det som gjør det så vakkert. Å bruke hele dager på å finne riktig ord, og likevel ikke ha en garanti for at leseren mottar akkurat det du ville sende ut. Det er et håp i det, men også en enorm kreativ kraft. Det gir meg mye energi og glede.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Personlig pleier jeg å sone litt ut på trikken og banen, og noen av diktene i diktsamlingen min er faktisk skrevet på vei til eller fra jobb.

Det er noe med den veldig dype summingen i bakgrunnen og det å være på vei et sted som inspirerer meg. Derfor er jeg også ofte i helt riktig sinnsstemning til å lese poesi. Sporveisdikt er et lite lyspunkt i dagen, og det er derfor også ekstra fint at et av diktene mine ble valgt denne runden.

Hva leser du på farta?

Jeg føler aldri at jeg leser nok, og det er også derfor jeg setter pris på Sporveisdikt. Jobben min består mye av lesing, så i farta kan jeg fort lese noe jeg føler jeg ikke ble helt ferdig med på kontoret. Da er det veldig spesielt å løfte blikket og se et dikt.

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Hvis dere vil holde dere til poesi skrevet på norsk, ville jeg anbefalt noe fra *Var det grønt* av Ida Hove Solberg. Hvis dere er åpne for gjendiktninger, noe fra: *Jeg var et barn* av Anna Rydstedt, gjendiktet av Marte Huke.

Markus Midré

Hvorfor skriver du poesi?

Jeg skriver poesi for å prøve å forstå hvem jeg er, og verden rundt meg. Det er både en lek og et stort alvor; arbeidet handler om rytme og klang, men også om eksistensielle erkjennelser. Og på sitt beste er diktene innlysende og uutgrunnelig på samme tid, både for den som skriver og den som leser.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Jeg husker at jeg så disse plakatene i London på begynnelsen av nittitallet, og jeg syntes det var fantastisk at vi fikk det samme i Oslo. Sporveisdikt følger i ånden fra stuntpoetene, hvor poesien sniker seg inn og finner en plass der den ikke hører hjemme, og der den treffer hardest.

Hva leser du på farta?

Jeg tilbringer ganske mye tid på T-banen, ettersom jeg har en halvtimes reisevei til jobb. Ofte bruker jeg tiden til franskkurs eller podkast, men det hender jeg leser, og da er det korte formatet perfekt, fire dikt før jeg går av i sentrum.

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Rune Christiansen, «Uferdig selvportrett» fra *Jeg går i sorg*, Forlaget Oktober, 2022

Anna With

Hvorfor skriver du poesi?

Fordi jeg våkner om morgenen og har lyst, en slags vilje som ikke har så mye med meg å gjøre. *A poem says «I want»*, sier Eileen Myles.

Hva betyr Sporveisdikt for deg?

Jeg har ikke lest så mange, siden jeg ikke har råd til månedskort nå, men jeg setter stor pris på initiativet. I runeinskripsjonens tradisjon. Nå søkte jeg opp «tradisjon» på naob. Det står at verbet «tradere» betyr «(i mer eller mindre fast, festnet form) overta og overlevere kulturelement».

Hva leser du på farta?

Dikt! Anne Carson, alltid. Bøker jeg har lest mange ganger før, *Giovanni's Room*. For en legende.

Dersom du kunne velge ut et dikt av en annen forfatter til Sporveisdikt, hvilket ville du valgt?

Et dikt fra *Den løseste delen av verden*, av Silje Linge Haaland.

